

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto
2. Esiopetuksen toiminta-ajatus
3. Esiopetuksen oppimisympäristö
4. Esiopetuksen kasvatus ja oppimistavoitteet
5. Esiopetuksen järjestämisen mahdolliset painotukset
6. Esiopetuksen pedagoginen toteuttaminen
 - 6.1. Kieli ja vuorovaikutus
 - 6.2. Matematiikka
 - 6.3. Ympäristö- ja luonnontieto
 - 6.4. Etiikka ja katsomus
 - 6.5. Taide ja kulttuuri sekä liikunta ja terveys
 - 6.5.1. Musiikki
 - 6.5.2. Kuvataide
 - 6.5.3. Kädentaidot
 - 6.5.4. Liikunta ja terveys
7. Erityistä tukea tarvitsevien lasten esiopetuksen järjestäminen
8. Eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvien lasten esiopetuksen järjestäminen
9. Yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa
10. Yhteistyö kotien kanssa
11. Yhteistyö esiopetuksen toteuttamiseen osallistuvan henkilöstön kesken
12. Esiopetuksen oppilashuolto
13. Yhteistyön järjestäminen muiden tahojen kanssa
14. Esiopetuksen järjestäminen yhdistetyissä ryhmissä
15. Lapsen esiopetussuunnitelman laatiminen
16. Lapsen kehittymisen ja oppimisen seuranta ja arviointi
17. Esiopetukseen osallistumisesta annettava todistus
18. Toiminnan toteutumisen jatkuva arviointi
19. Esiopetuksen jatkuvan kehittämisen periaatteet

1. JOHDANTO

Esiopetuksen käsitettä ei ole aiemmin yhtenäisesti määritelty sosiaali- eikä koululainsäädännössä, mutta pääasiallisesti oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna annettua opetusta on kutsuttu esiopetukseksi. Teuvalla on päiväkotitarjontaa vuodesta 1985 lähtien esiopetusta 6-vuotiaille lapsille. Suurin osa kotihoidossa ja perhepäivähoidossa olevista 6-vuotiaista lapsista on osallistunut seurakunnan kerhotoimintaan (n. 4t./viikko), joka on ollut esiopetusta tukevaa toimintaa. Vuonna 1995 laadittiin Teuvalla ensimmäinen esiopetussuunnitelma lastentarhanopettajien ja alkuopettajien yhteistyönä. Sen tarkoituksena oli luoda yhtenäisiä suuntaviivoja esikouluikäisten lasten eri kasvatustahoille.

Valtakunnallinen esiopetusuudistus tuli voimaan 1.8.2000. Sen tavoitteena on laajentaa kuusivuotiaiden mahdollisuuksia päästä järjestelmällisen esiopetuksen piiriin ja yhdenmukaistaa esiopetuksen sisältöä ja laajuutta. Esiopetuksen tavoitteena on parantaa lasten oppimisen edellytyksiä sekä edesauttaa lasten joustavaa siirtymistä varhaiskasvatuksesta alkuopetukseen. Opetuksessa noudatetaan paikallisia opetussuunnitelmia, jotka laaditaan valtakunnallisten esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Esiopetuksen laajuus on vähintään 700 tuntia vuodessa ja se on maksutonta. Ensimmäisenä vuonna esiopetuksen järjestäminen on kunnille vapaaehtoista. Tähän liittyen Teuvalla on meneillään lukuvuonna 2000-2001 kaksi esiopetuskokeilua: päiväkodilla (23 lasta/ 3 ryhmää) ja Riipin koululla 1.-2.-luokan yhteydessä (4 lasta).

Esiopetuksen järjestämisvelvoite kunnille tulee voimaan 1.8.2001. Sen mukaan jokaiselle esiopetukseen oikeutetulle lapselle on kunnan osoitettava opetuspaikka huoltajan niin halutessa. Teuvan kunnan koulutuslautakunta tekee järjestämistavoista ja -paikoista päätöksen vuoden 2001 alussa.

Koulutuslautakunta asetti keväällä 2000 työryhmän laatimaan Teuvan kunnassa 1.8.2001 lähtien noudatettavaa paikallista esiopetussuunnitelmaa. Työryhmään nimettiin luokanopettaja, alkuopetuksen ohjaava opettaja Päivi Tuisku (puh. joht.), päiväkodin johtaja, lastentarhanopettaja Sirkka Seppä-Laitala, alkuopetuksessa toimiva lastentarhanopettaja Tiina Sjöblom ja luokanopettaja Leila Sjöblom-Varttila. Työryhmä täydensi kokoonpanoa vielä kahdella henkilöllä; lastentarhanopettaja Liisa Lehtinen ja luokanopettaja Satu Kallio-Kujala.

Tämä työryhmän laatima paikallinen esiopetussuunnitelma pohjautuu opetushallituksen joulukuussa 2000 hyväksymään esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

Työryhmä pitää erittäin tärkeänä eri tahojen välistä yhteistyötä ja tiedonkulkua. Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen tulisi muodostaa lapsen kannalta hyvin niveltävä kokonaisuus, johon liittyisivät joustavasti kaikki tarvittavat oheistoiminnot.

Työryhmä edellyttää myös sitä, että asioiden kehittymistä ja mahdollisia muutoksia seurataan tarkoin ja opetussuunnitelmaa ja muita tehtyjä päätöksiä esim. järjestelyn suhteen tarkistetaan vuosittain saatujen kokemusten ja mahdollisten muutosten pohjalta.

Koulutuslautakunta on hyväksynyt tämän esiopetuksen opetussuunnitelman noudatettavaksi 1.8.2001 lähtien kaikissa esiopetusta antavissa toimipaikoissa Teuvalla järjestämistavasta tai –paikasta riippumatta.

Opetushallitus on päättänyt 12.12.2003 muutoksista esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin(64/011/2000/19.12.200) noudatettavaksi 12.12.2003 alkaen toistaiseksi. Muutokset koskevat perusteiden pykälää 8, 11, 19 ja ne edellyttävät paikallisten esiopetuksen opetussuunnitelmien tarkistusta.

Teuvalla tämä tarkistustyö on tehty syksyllä 2004 esi- ja alkuopetuksen ohjaavan opettajan toimeksiantona siten, että esiopetuksessa toimivat opettajat ja lastentarhanopettajat: Sirkka Seppä-Laitala, Liisa Lehtinen, Sinikka Enbacka, Kirsi Lahti ja Mari Myllylä ovat laatineet täydennys- ja korjausehdotukset voimassaolevaan Teuvan esiopetuksen opetussuunnitelmaan. Tämä kyseinen versio on täydennetty versio.

2. ESIOPETUKSEN TOIMINTA-AJATUS

Esiopetuksen lähtökohtana on LAPSI. Hänen omat yksilölliset tarpeensa, kykynsä ja kiinnostuksen kohteensa.

Toiminnan tavoitteena on tukea lapsen kehitystä ja kasvamista ryhmän jäseneksi kokonaisvaltaisesti leikin ja tekemisen keinoin unohtamatta oppimisen iloa ja sadun kiehtovaa maailmaa.

3. ESIOPETUKSEN OPIMISYMPÄRISTÖ

Esiopetuksen oppimisympäristön tulisi vastata oppimissisältöjä. Tilojen tulisi olla muunneltavat ja riittävän monipuoliset, niin että ne mahdollistavat vaihtelevan toiminnan (leikin, liikunnan, tutkimisen, rauhoittumisen, käden taidot yms.) Käytettävissä olevien tilojen pitäisi suoda mahdollisuudet sekä yksilölliseen että ryhmätoimintaan.

Oppimisympäristö laajenee tarpeen mukaan lähiympäristöön, jolloin opetus voisi tapahtua todellisessa ympäristössä.

Tilat pitäisi mitoittaa lapsen mukaan ja jokaisella lapsella tulisi olla oma paikka. Tilojen tulisi olla viihtyisät ja virikkeelliset. Hyvä oppimisympäristö sallii riittävän vapauden käyttää mielikuvitustaan ja luovuuttaan. Tästä johtuen opetusmateriaalien, pelien ja lelujen pitäisi olla helposti saatavilla ja valittavissa.

Hyvässä oppimisympäristössä vallitsee positiivinen, iloinen, avoin, turvallinen ja rohkaiseva ilmapiiri. Oppimisympäristö tukee monipuolisesti lapsen kasvua ja oppimista ja antaa mahdollisuuden vuorovaikutukseen, havaitsemiseen, elämyksiin ja pohdintaan.

Ryhmiä muodostettaessa pysytään säädetyissä ryhmäkokosuosituksissa ja varmistetaan riittävä, pätevä henkilöstö esiopetusryhmässä. Ryhmissä toimivien aikuisten aito ja lämmin suhtautuminen lapseen, turvallisuuden tunne, positiiviset kokemukset ryhmässä ja oppimisen ilo vahvistavat lapsen tunne-elämän kehitystä ja luovat edellytykset lapsen henkiselle kasvulle.

4. ESIOPETUKSEN KASVATUS- JA OPPIMISTAVOITTEET

Teuvan esiopetussuunnitelman yleiset kasvatus- ja oppimistavoitteet perustuvat opetushallituksen valtakunnalliseen esiopetussuunnitelmaan (2.§).

Esiopetuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa lapselle elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja.

Oppimisprosessilla on tärkeä osuus lapsen oppimisen taitojen kehityksessä. Erityisesti korostetaan luovuutta ja aikuisen herkkyyttä lasta kohtaan. Menetelminä ovat leikki, saduttaminen ja pienryhmätyöskentely.

Lapsen eettisen ja sosiaalinen kasvatusta ovat tärkeällä sijalla esiopetuksessa. Lapsi sisäistää hyvät tavat ja ymmärtää niiden merkityksen osana jokapäiväistä elämää. Toisten huomioonottaminen ja ryhmässä toimimisen taidot ovat tärkeitä. Lapsen asennoitumista ja käyttäytymistä erilaisissa tilanteissa ohjataan. Pyritään kasvattamaan lapsesta vastuuntuntoinen yhteiskunnan jäsen.

Ilo oppimiseen ja innostus sekä uteliaisuus ja rohkeus kohdata ennakkoluulottomasti uudet oppimishaasteet ovat edellytyksiä hyvälle esiopetukselle sekä tuleville kouluvuosille.

5. ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN MAHDOLLISET PAINOTUKSET

5.1. Yleiset linjaukset kuntakohtaisessa esiopetussuunnitelmassa

Yhteisen arvopohjan luominen esiopetuksen ja vanhempien kanssa kasvattaa lapsista yritteliäisiä, tuntevia, hyvän itsetunnon omaavia, toisista ja itsestään huolehtivia tulevaisuuden kansalaisia.

5.2. Kuntakohtaisen painotukset

Kuntakohtaiseen opetussuunnitelmaan katsotaan tarpeelliseksi nostaa kaksi osa-aluetta erityisesti painotettavaksi esiopetuksessa. Kielellisen kehityksen tukeminen ja fyysisten taitojen harjoittelu tuntuvat jäävän nykyisin lasten maailmassa liian vähälle huomiolle.

5.2.1. Kielellisen kehityksen tukeminen

- Tutkimusten mukaan on alle kouluikäisten lasten puheentuottaminen ja keskustelu- ja vuorovaikutustaidot heikentyneet huomattavasti.
- Kielelliset valmiudet kehittyvät esiopetuksen vuorovaikutustilanteissa, jolloin lapsi oppii keskustelemaan, puhumaan ja kuuntelemaan, perustelemaan omia pohdintojaan ja mielipiteitään.
- Lapselle kerrotut sadut, tarinat, runot ja lorut kehittävät lapsen kieltä ja ajattelua sekä auttavat tiedostamaan luku- ja kirjoitustaidon merkitystä.

- Lapsen omat tarinat vahvistavat lapsen itsetuntoa ja antavat tietoa lapsen ajattelusta.

5.2.2. Fyysiset taidot

Liikunnan avulla harjaannutetaan lapsen

- fyysistä ja motorista kuntoa,
- liikehallintaa ja
- motoristisia perustaitoja.

Lapselle annetaan mahdollisuuksia monipuolisesti ohjattuun ja omatahtoiseen liikuntaan erilaisissa ympäristöissä.

Lapsen fyysistä kehitystä tuetaan mm. korostamalla terveitä elämäntapoja, säännöllistä liikuntaa, oikeaa ravintoa ja riittävää lepoa.

5.3. Toimipistekohtaiset painotukset

Painotukset nousevat kulloisenkin ryhmän tarpeista käsin.

Painotukset voivat muotoutua myös opettajan erityisosaamisesta esimerkiksi musiikki-, liikunta-, taidepainotteinen opetus.

Toimipistekohtaiset painotukset eivät saa kuitenkaan olla ristiriidassa valtakunnallisen tai kuntakohtaisen opetussuunnitelman kanssa.

6. ESIOPETUKSEN PEDAGOGINEN TOTEUTTAMINEN

Esiopetuksessa opetus rakentuu **kokonaisuuksista**, jotka liittyvät lapsen elämänpiiriin ja kiinnostuksen kohteisiin. Esiopetuksessa ei ole oppiainejakoa. Esiopetuksen jako sisältöalueisiin on opettajan työväline opetuksen suunnitteluun. Keskeistä toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa on **opetuksen eheyttäminen**.

Opetuksen sisällöt valitaan siten, että lapsella on mahdollisuus hankkia käytännön arkielämässä tarvittavia tietoja, taitoja ja valmiuksia sekä harjoitella niitä päivittäisessä toiminnassa.

Opetuksessa oppimisprosessi on tärkein. Lapsi oppii toiminnan kautta saadessaan tehdä ja tutkia itse. Leikki ja vuorovaikutustilanteet ovat keskeisiä esiopetuksen oppimistilanteita. Lapsen elämään kuuluvat keskeisesti leikki ja sadun maailma.

6.1. KIELI JA VUOROVAIKUTUS

Esiopetuksessa kielellisten taitojen alueella pyritään kehittämään kielellisiä valmiuksia, rikastuttamaan lapsen sanavarastoa ja antamaan valmiudet kommunikointitilanteisiin ja ajatteluun. Toiminnassa otetaan huomioon lapsen tarve mielikuvituksen ja leikin kautta oppimiseen.

Lapsen sosiaalisuuden, tunteiden ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä on erityisesti tuotettava kielen avulla ja jokaiselle on annettava mahdollisuus esillä olemiseen. Esimerkiksi satujen, lorujen, riimien, nukketeatterin ja pienoisnäytelmien avulla rohkaistaan lasta keskustelemaan, kysymään, kertomaan, ilmaisemaan mielipiteensä ja kuuntelemaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Kuvalukutaidon kehittämistä tuetaan keskustelemalla kuvista ja kertomalla niiden sisällöistä.

Alkavan luku- ja kirjoitustaidon perustana on, että lapsi on kuullut ja kuunnellut, hänen kanssaan on keskusteltu ja hänelle on vastattu. Pyritään huolehtimaan, että lapsen oppimisympäristössä on kirjoitettua kieltä näkyvillä. Toiminnan tavoitteena on, että lapsessa herää mielenkiinto, miten puhuttu kieli voidaan muuttaa kirjoitetuksi ja kirjoitettu kieli puheeksi.

6.2. MATEMATIIKKA

Esiopetuksen matematiikka on osa lapsen elämää. Sitä sisältyy lapsen leikkeihin ja ympäristön havainnointiin ja sen tavoitteena on kehittää lapsen ajattelua ja päättelykykyä. Lapsi oppii kiinnittämään huomiota arkipäivän tilanteista nouseviin matemaattisiin peruskäsitteisiin.

Opetustuokioissa pelien, leikkien ja toiminnan välityksellä harjoitellaan luokittelua, vertailua ja järjestämistä, lukukäsitettä, geometrisiä kappaleita ja kuvioita, suuntien ilmaisemista ja ymmärtämistä sekä aikaan liittyviä käsitteitä. Erilaisten tutkimustehtävien avulla lapsi oppii kokeilemalla, mittaamalla ja arvioimalla. Oivaltamisen ilo on kaiken tutkimisen edellytys.

Opetus suunnitellaan vastaamaan kunkin yksilön tarpeita. Kehitystä ei haluta kiirehtiä eikä jarruttaa. Tehtävien taso voi olla hyvin vaihteleva. Yksilöllisesti voidaan kehittää niitä matemaattisia osa-alueita, joille tuleva matematiikan opetus perustuu.

6.3. YMPÄRISTÖ JA LUONNONTIETO

Ympäristökasvatuksen perustana on elämyksellisyys ja tutkiva havainnointi. Lapsi oppii ymmärtämään luonnon ja ympäristön tärkeyden sekä oman toimintansa merkityksen viihtyisän ja kestävän ympäristön vaalimisessa. Luontoa havainnoiden, tutkien, kokeillen ja keskustellen lapsen ympäristöä koskeva tietämys jäsentyy. Hän oppii ymmärtämään käsitteiden välisiä yhteyksiä ja eri ilmiöihin liittyviä lainalaisuuksia.

Ympäristö- ja luonnontietoa tulisi mahdollisuuksien mukaan toteuttaa erilaisten retkien ja pienten työ- ja tutkimustehtävien kautta. Lapsen omien konkreettisten kokemusten tulisi olla oppimisen perustana.

6.4. ETIIKKA JA KATSOMUS

Esiopetukseen sisältyy kaikille yhteistä eettistä kasvatusta ja kulttuurista katsomuskasvatusta lapsen huoltajan valinnan mukaan.

Hyvä yhteistyö ja yhteisymmärrys kotien kanssa on tärkeää tällä alueella. Pyritään sopimaan mahdollisimman hyvät toimintatavat, jotta lapsen kasvuympäristöstä muodostuu turvallinen. Kasvattajan käyttäytyminen toimii mallina lapselle.

Pyritään pitämään kiinni yleisesti sovitusta arvoista, vaikka lapsen koti suhtautuisi niihin välinpitämättömästi. Uskontokasvatuksessa lähtökohtana on kotien vakaumuksen kunnioittaminen.

Eettisen kasvatuksen avulla pyritään luomaan lapselle kuva hyvästä ja pahasta, oikeasta ja väärästä ja auttamaan lasta toimimaan sen mukaisesti. Pyritään ohjaamaan lasta siten, että hän oppii hyväksymään erilaisia ihmisiä ja erilaisiin kulttuureihin kuuluvia tapoja sekä kantamaan vastuuta ikänsä edellyttämällä tavalla itsestään, kanssaihmisistään, lähiympäristöstään sekä ympäröivästä luonnosta.

Lähtökohtana on lapsen lähiympäristö ja siihen kuuluvat arkipäivän tilanteet, kuten esim. anteeksipyytäminen ja –antaminen, toisten kunnioittaminen ja huomioonottaminen, yhteisesti sovittujen sääntöjen noudattaminen sekä hyvät käytöstavat.

Pyritään antamaan lapselle tietoa juhlaperinteistä ja niihin kuuluvista tavoista.

Esiopetuksessa painotetaan eettistä kasvatusta.

Uskontokasvatuksessa tutustutetaan lapset uskonnon keskeisimpiin sisältöihin, kuten esim. Raamatun kertomuksiin ja uskonnollisiin henkilöihin. Tutustutetaan lapset uskonnollisiin juhliin sekä siihen, miten ja miksi niitä vietetään.

Raamatunkertomukset kerrotaan totuudenmukaisesti, kuitenkin lapsen ikäkausihuomioiden.

Jokaisella lapsella on oikeus tulla huomioonotetuksi uskonnollisissa kysymyksissä.

6.5. TAIDE JA KULTTUURI SEKÄ LIIKUNTA JA TERVEYS

Taito- ja taideaineet ovat esiopetuksessa kasvatustapojen menetelmiä, joilla pyritään vahvistamaan lapsen tunne-elämän kehitystä ja herkistämään lapsen eri aisteja, mielikuvitusta, havainnointikykyä ja rytmistä hahmottamista. Samalla pyritään vastaamaan lapsen luontaiseen liikkumisen tarpeeseen, joka taas vahvistaa lapsen hienomotorisia taitoja tukien kokonaiskehitystä. Monipuolisia aistivirikkeitä, esim. ääniä, muotoja, värejä, materiaaleja sisältävässä oppimisympäristössä lapsen esteettinen kyky kehittyy.

Taito- ja taideaineita sisällytetään vaihtelevasti esikoululaisen päivittäiseen ohjelmaan, sillä liikunnan, musiikin ja kuvataiteiden merkitys opetuksen menetelmänä on ensiarvoisen tärkeä. Pyritään ohjaamaan lasta myös pitkäjänteiseen työskentelyyn.

Tavoitteena on luoda tilanteita, joissa lapsi kokee onnistumisen elämyksiä. Näin vahvistetaan lapsen itsetuntoa.

6.5.1. MUSIIKKI

Lapsen kiinnostusta musiikkiin rohkaistaan ja kehitetään mm. kuunnellen, itse tuottaen, laulaen, leikkien, tanssien, musisoiden rytmisoittimilla ja maalaten erityyppistä musiikkia. Lasta ei vielä kouluta johonkin tiettyyn suoritukseen, vaan hän saa vapaasti ilolla, omin taidoin ilmentää itseään.

6.5.2. KUVATAIDE

Lapsen kiinnostusta kuvataiteeseen rohkaistaan ja kehitetään antamalla lapselle mahdollisuus omien mielikuviansa tuottamiseen mm. piirtäen, maalaten, muovailleen, rakentaen, sekä erilaisten yhteiskollaasien avulla. Pyritään tutustumaan taiteeseen monipuolisten taidekuvien avulla. Kokeillaan erilaisia tekniikoita ja materiaaleja. Lasta rohkaistaan kertomaan omista tuotoksistaan ja arvioimaan niitä.

6.5.3 KÄDENTAITOT

Lapsen kädentaiteita harjoitetaan esim. askartelemalla erilaisista materiaaleista, nikkaroimalla ja rakentamalla. Lapsi tutustuu erilaisiin työvälineisiin ja materiaaleihin.

Hänelle opetetaan oikeita ja turvallisia työtapoja. Lapsia voidaan tutustuttaa myös vanhanajan käsityöperinteeseen ja käden taitoihin.

6.5.4 LIIKUNTA JA TERVEYS

Esiopetuksessa edistetään lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä sekä kasvua ja kehitystä. Lasta ohjataan toimimaan niin, että hän ymmärtää ja ottaa vastuun omasta terveydestään ja turvallisuudestaan päivittäisessä toiminnassaan. Ruokailun yhteydessä on oiva tilaisuus ohjata lasta terveysterveys- ja ravitsemuskasvatuksellisiin huomioihin sekä hyvien tapojen noudattamiseen.

Liikunnan tarkoituksena on tukea lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Lasta ohjataan monipuoliseen sisä- ja ulkoliikuntaan esim. luontosatu-, perinne- ja vesiliikuntaan sekä omaehtoiseen liikunnalliseen toimintaan vuoden ajan huomioon ottaen. Erilaisten pelien, leikkien ja harjoitteiden avulla pyritään sosiaalisen kanssakäymisen kehittämiseen.

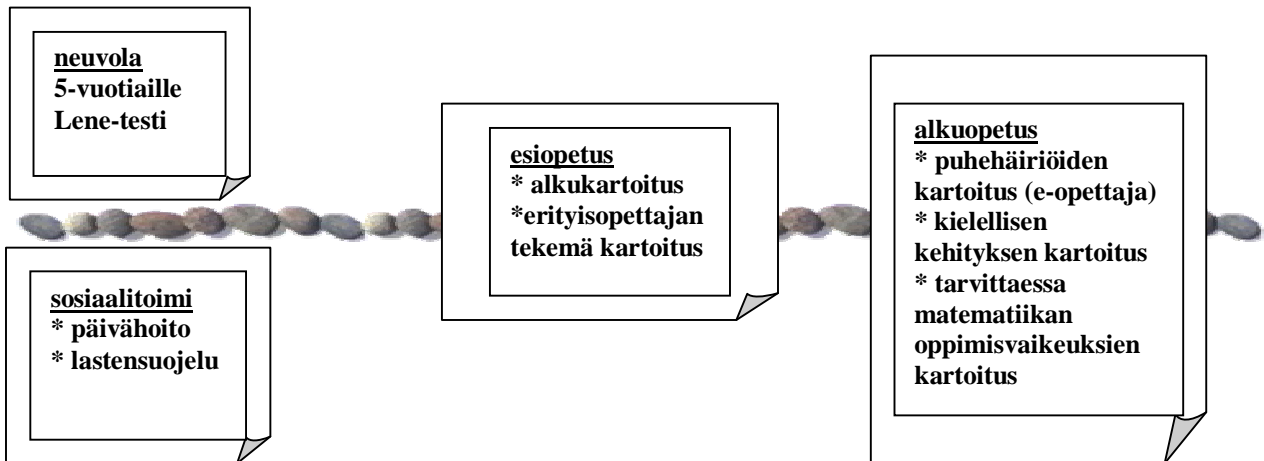
7. ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN LASTEN ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Esiopetuksen yhtenä tärkeänä tehtävänä on ennaltaehkäistä ja tunnistaa lapsen mahdolliset erityisvaikeudet. Tältä pohjalta voidaan kuntouttaa ja kehittää lapsen tukea tarvitsevia osa-alueita.

Yhteistyö eri tahojen kesken jo ennen esiopetuksen alkamista on tärkeää, jotta erityistä tukea tarvitsevat lapset löydetään mahdollisimman aikaisin ja heidän tarvitsemansa tukitoimet voidaan suunnitella yhteistyössä jo etukäteen esiopetusryhmiä muodostettaessa. Teuvan kunnan koulutoimi huolehtii esiopetuksessa tarvittavista avustajapalveluista. Mikäli lapsikohtainen lausunto tulee vasta esiopetustoimintakauden aikana, arvioidaan avustavan henkilöstön tarve uudelleen. Pyritään siihen, että esiopetusvuodesta muodostuu lapsen kannalta mahdollisimman kuntouttava.

Tavoitteena on sujuva tiedonkulku ja lapsen joustava siirtyminen eteenpäin kasvunsa mukaan joko tuetulle starttiluokalle, erityisopetusryhmään tai tavalliseen opetusryhmään. Opetusta järjestettäessä tulee huolehtia siitä, että erityistä tukea tarvitsevan lapsen siirtyminen perusopetukseen tapahtuu yhteistyössä perus- ja erityisopetuksesta vastaavan henkilöstön sekä huoltajan kanssa. Esiopetusvuotta suositellaan erityisesti pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluville (11-vuotinen oppivelvollisuus). Koululykkäystapauksessa mietitään vaihtoehtona aloittamista starttiluokalla.

Oheisessa kaaviossa on kuvattu polku, miten saadaan tietoa tukitoimien tarpeesta .

Lapselle laaditaan yhdessä vanhempien, opettajan ja kuntoutukseen osallistuvien tahojen kanssa oma henkilökohtainen opetussuunnitelma. Se sisältää lapsen kasvulle ja kehitykselle asetettavat tavoitteet sekä arvion lapsen vahvuuksista ja oppimiseen liittyvistä riskitekijöistä ja vaikeuksista. Jos lapsi kuuluu erityisopetuksen piiriin, hänelle laaditaan moniammatillisesti yhdessä vanhempien kanssa henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).

Esiopetusikäisen kohdalla on hyvät mahdollisuudet tukea lapsen kehittymistä alueilla, joilla on huomattu viiveitä. Tässä vaiheessa tukitoimien pitäisi olla mahdollisimman kattavat. Opetuksen järjestäjän tulisi huolehtia siitä, että erityistä tukea tarvitsevien lasten esiopetuksessa on käytettävissä tarvittava määrä erityispedagogista osaamista.

8. ERI KIELI- JA KULTTUURIRYHMIIN KUULUVIEN LASTEN ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Vieraista kulttuureista tulevien lasten esiopetus järjestetään pääsääntöisesti opetuksen yleiskielellä samassa ryhmässä muiden kanssa. On tärkeää, että lapsi oppii suomalaista kielikulttuuria osana muuta kulttuuria. Mahdollisuuksien mukaan esiopetusta voidaan järjestää osittain myös lapsen omalla äidinkielellä.

Toiminnassa huomioidaan lapsen kulttuuritausta, jota kunnioitetaan ja tuetaan. Lapsiryhmässä vieras kulttuuri tuodaan esille rikastuttavana tekijänä.

Lapsen oman äidinkielen säilyttäminen ja uuden kielen omaksuminen huomioidaan erityisesti laadittaessa lapsen omaa opetussuunnitelmaa.

9. YHTEISTYÖ MUUN VARHAISKASVATUKSEN JA PERUSOPETUKSEN KANSSA

Siirtyminen päivähoidosta/kotoa esiopetukseen

Tulevien esikoululaisten ja heidän vanhempiensa tapaaminen jo edellisen kevään aikana olisi suotavaa, koska osa lapsista tulee kotoa tai perhepäivähoidosta tms. Luontevasti yhteistyö jatkuu päiväkodilla olevien 5-vuotiaiden osalta, koska lapset ovat jo entuudestaan tuttuja ja lapsen vaihtaessa esiopetusryhmään käydään lastentarhanopettajien kesken saatekeskustelu (tieto lapsen kokonaiskehityksestä sillä hetkellä siirtyy esikouluopettajille).

Siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen

Lasten tutustuminen tulevaan kouluun ja tulevaan opettajaan ovat jo pysyvä käytäntö Teuvalla. Yhteistyötä toteutetaan päiväkodin ja muualla toimivien esiopetusryhmien sijainnista riippuen hyvin eri tavoin. Tärkeänä tavoitteena on myös lastentarhanopettajien ja alkuopettajien tutustuminen toisiinsa. Tavoitteena on kehittää myös uusia yhteistyömuotoja esiopetuksen ja alkuopetuksen välillä.

Esioppilasta koskeva tiedonsiirto

Esi- ja alkuopetuksen väliseen oppilasta koskevaan tiedon siirtoon sovelletaan perusopetuslain säännöksiä. Sen mukaan päivähoitohenkilöstö joka hoitaa esiopetustehtäviä on perusopetuslain 40§:n perusteella oikeutettu salassapitosäännösten estämättä antamaan toisilleen ja koulutuksesta vastaavalle viranomaiselle opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät tiedot. Vanhemmille jaetaan asiaa koskeva tiedote esiopetuksen aloitusvaiheessa.

10. YHTEISTYÖ KOTIEN KANSSA

Vanhemmilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta ja parhain tuntemus omasta lapsesta. Esiopetuksen henkilöstö tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa osaltaan lapsen kasvatuksesta esiopetuksen aikana. Luottamuksellinen suhteiden luominen esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa edesauttavat lasten kasvamista, oppimista ja viihtymistä. Samalla luodaan jo pohjaa myöhemmälle kodin ja koulun yhteistyölle.

Esiopetusvuoden aikana voidaan järjestää vanhempainiltoja, vanhempainkeskusteluja, juhlia, yhteisiä retkiä, talkoita tai muita tapahtumia, jotka antavat mahdollisuuden kokemusten vaihtoon ja kasvatustalkuille.

11. YHTEISTYÖ ESIOPETUKSEN TOTEUTTAMISEEN OSALLISTUVAN HENKILÖSTÖN KESKEN

Eri ammattiryhmien yhteinen työskentely on osa lapsen oppimisympäristön sosiaalista rakennetta. Aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet luovat oppimisympäristön ilmapiiriä ja ovat mallina yhteistyön toteuttamisessa. Yhteisten periaatteiden luominen ja noudattaminen ovat erityisen tärkeitä lapsen kasvatuksen eheyden kannalta. Tämä edellyttää henkilöstön välillä käytävää säännöllistä suunnittelua, keskustelua, pohdintaa ja yhteisiä sopimuksia.

Toimipaikkakohtaisten yhteistyömallien lisäksi tarvitaan myös esiopetusta toteuttavien esiopettajien tapaamisia ja kokemusten vaihtoa vähintään kerran lukukaudessa.

12. ESIOPETUKSEN OPPILASHUOLTO

Esiopetuksen oppilashuolto on lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Oppilashuolto kuuluu kaikille esiopetuksessa työskenteleville. Esiopetuksen oppilashuolto on osa muun varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen oppilashuollollista jatkumoa. Sillä varmistetaan kaikille tasavertainen kasvamisen ja oppimisen mahdollisuus.

Sen tavoitteena on luoda terve ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä lapsen kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen. Oppilashuolto toteutetaan yhteistyössä huoltajien ja eri asiantuntijatahojen kanssa. Yhteistyön onnistumiseksi on syytä pyytää lapsen huoltajilta lupa tietojen siirtoon.

Teuvan kunnassa toimii oppilashuoltotyöryhmä, jonka tehtävänä on huolehtia edellä mainituista asioista. Oppilashuoltotyöryhmään kuuluvat:

- koulun rehtori/päiväkodin johtaja
- opettajat/esiopetushenkilöstö
- terveydenhoitaja
- psykologi
- sosiaalityöntekijä
- tarvittaessa lääkäri

Oppilashuoltotyöryhmä kokoontuu kerran vuodessa jokaisessa toimipaikassa ja voidaan kutsua kokoon tarvittaessa. Ryhmän kokoonpano voi vaihdella tilanteen mukaan. Huoltajat ja oppilas voidaan myös kutsua kokoontumiseen.

Esioppilaiden terveydenhuollosta vastaavat lastenneuvola, lääkärit ja hammashoitola suoraan yhteistyössä kotien kanssa. esiopetuksessa on mahdollista saada ryhmäkohtaista terveyden- ja hammashoidon opastusta ja neuvontaa em. asiantuntijoilta.

Teuvan kunnan koulutoimi huolehtii asianmukaisen ruokailun järjestämisestä esiopetustoimipaikkakohtaisesti.

Teuvan kunnan koulutoimi tarkistaa esioppilaan lainmukaisen oikeuden kuljetukseen ja järjestää sen asianmukaisesti ja turvallisesti kodin tai päivähoitopakan ja esiopetuspaikan välillä toiminta-aikojen mukaisesti.

Jokaisessa esiopetuksen toimipaikassa on turvallisuus- ja kriisisuunnitelma.

13. YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN MUIDEN TAHOJEN KANSSA

Esiopetuksen oppimisympäristönä tulisi olla koko ympäröivä yhteisö. Mahdollisia yhteistyökumppaneita ovat esim. kirjasto, seurakunta, museot sekä erilaiset yritykset, yhteisöt ja järjestöt. yhteistyömuotoja näiden tahojen kanssa voidaan luoda sopivissa yhteyksissä.

14. ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN YHDISTETYISSÄ RYHMISSÄ

Teuvalla esiopetusta on toteutettu päiväkodin lisäksi myös koulujen yhteydessä. Päiväkodissa 6-vuotiaat ovat toimineet omana ryhmänään. Myös erityistukea tarvitsevat lapset ovat saaneet esiopetusta tässä samassa ryhmässä. Pätevän henkilökunnan lisäksi tarvitaan riittävä määrä avustajia, henkilökohtaisia- ja ryhmäavustajia.

Jos esiopetus toteutetaan yhdysluokassa perusopetuksen rinnalla, on pätevä kouluavustaja välttämätön joka päivä. Ryhmäkoot tulee harkita tarkoin ja varmistaa, että sekä perusopetuksen että esiopetuksen tavoitteet pystytään toteuttamaan. Jos yhdysluokassa on erityistukea tarvitsevia esioppilaita, on järjestettävä riittävät tukitoimet.

15. LAPSEN ESIOPETUSSUUNNITELMAN LAATIMINEN

Lapselle voidaan laatia esiopetuksen aloitusvaiheessa yhteistyössä huoltajien kanssa oma esiopetuksen suunnitelma, jonka avulla pyritään turvaamaan lapselle parhaat edellytykset kasvaa ja oppia sekä huomioidaan lapsen mahdolliset erityistarpeet (suunnitelmakaavakkeen malli liitteenä) Lapsi voi itsekin olla osittain mukana suunnitelman laadinnassa. Lapsen esiopetuksen suunnitelmassa määritellään yksilöllisesti oppimisen tavoitteet.

16. LAPSEN KEHITTÄMISEN JA OPPIMISEN SEURANTA JA ARVIOINTI

Esiopetushenkilöstön tehtävä on tukea lapsen kehitystä ja oppimistaitoja ja itsearviointikykyä myönteisellä tavalla. Lapsen oppimista ja kehitystä seurataan esim. havainnoimalla, keskustelemalla, kyselyillä ja dokumentoimalla lapsen toimintaa. Palaute- ja arviointikeskustelut käydään yhdessä vanhempien kanssa vuoden aikana. Lapsi voi itsekin olla mukana näissä keskusteluissa. Lapsen itsetuntoa pyritään tukemaan ja hänen itsearviointikykyään kehittämään.

17. ESIOPETUKSEEN OSALLISTUMISESTA ANNETTAVA TODISTUS

Esiopetuksen päätteeksi annetaan osallistumistodistus. (liitteenä)

18. TOIMINNAN TOTEUTUMISEN JATKUVA ARVIOINTI

Esiopetussuunnitelmassa kerrotaan kokonaisvaltaisesti, miten esiopetusta toteutetaan. Säännöllisesti väliajoin tulee arvioida, miten opetussuunnitelma toteutuu. Lasten vanhemmilta saadaan kyselyjen ja keskustelujen kautta tietoa, miten heidän toivomansa arvot ovat toteutuneet esiopetuksessa. Vanhemmat ja opettaja ovat yhdessä asettaneet oppimisen ja kehittymisen tavoitteet, joiden toteutumista arvioidaan keskustelujen ja kyselyjen kautta. Henkilöstö arvioi toimintaansa ja sitä, miten opetussuunnitelma ja oppimis- ja kasvatuskäytännöt ovat vastanneet toisiaan. Arvioinnissa tarkastellaan yleisten ja lapsen yksilöllisten tavoitteiden toteutumista.

Jokainen työntekijä arvioi myös oman työnsä tuloksia, työmenetelmiä ja asenteita sekä sitä, miten hän on tukenut yksittäisen lapsen kehitystä ja oppimista. Henkilökunta tekee opetussuunnitelman arviointia koko ajan työnsä ohessa, mutta varsinainen opetussuunnitelman toteutumisen arviointia tehdään lukuvuoden lopussa keväällä. arviointi- ja kehityskeskusteluja on syytä käydä työyhteisössä säännöllisin väliajoin ja varmistaa toiminnan hyvä yhteistyö, tiedonkulku ja yhteisten linjojen säilyminen. (liitteenä arviointikaavakkeet huoltajille ja henkilökunnalle)

19. ESIOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN JATKUVAN KEHITTÄMISEN PERIAATTEET

Esiopetuksen opetussuunnitelman kehittäminen vaatii säännöllisyyttä, johon sitoutuvat esiopetusta antavat henkilöt. Kehittämiseen vaikuttavia tekijöitä ovat lakimuutokset, valtakunnalliset esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet, kuntakohtaiset painotukset,

käytännön toimivuus ja vanhempien toivomukset. Kehittämisen apuna ovat saatu tieto, kyselyt, keskustelut, seuranta, arviointi, havainnointi ja dokumentointi. Perusopetuslain mukaan esiopetuksen opetussuunnitelma tulee laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.

LOPPUKEVENNYS

Tässä osassa kaikki edellä oleva lyhyesti Robert Fulghumin sanoin:

*Kaiken, mitä todella tarvitsen tietääkseni
miten elää ja mitä tehdä ja miten olla, opin
lastentarhassa.*

*Viisaus ei ole ylioppilastutkintovuoren huipulla
vaan tarhan hiekkalaatikossa.*

Opin siellä nämä asiat:

Jaa kaikki.

Pelaa reilua peliä.

Älä lyö ihmisiä.

Pane tavarat takaisin sinne, mistä otit.

Siivoa omat sotkusi.

Älä ota tavaroita, jota eivät ole sinun.

Pyydä anteeksi, kun loukkaat jotakuta.

Pese kätesi ennen kuin rupeat syömään.

Vedä vessa.

Pikkuleivät ja kylmä maito tekevät hyvää.

Elä tasapainoista elämää

–opi jotakin ja ajattele jotakin

ja piirrä ja maalaa ja laula

ja tanssi ja leiki ja tee työtä vähän joka päivä.

Ota nokkaunet iltapäivisin.

Kun lähdet ulos maailmaan, varo liikennettä.

*Pidä toista ihmistä kädestä ja pysyttele yhdessä
muiden kanssa.*

Tajua ihme.